

Total number of pages-12

Subject Code : 27

**B16-SX (E)
EN/AS/BN**

2016

SANSKRIT

Full Marks 90

Pass Marks 27

Time : 3 Hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

Download Now! ↓

পুৰণি
প্রশ্ন কাকত

HSLC Question Paper

BELLAL HOSSAIN MONDAL®

Contd.

1. Translate the following passages :

4×4=16

তলৰ অনুচ্ছেদ কেইটা অনুবাদ কৰা :

নিচৰ অনুচ্ছেদওলোৰ অনুবাদ কৰা :

- (a) तत्तस्य वचनं श्रुत्वा मदोद्धता वानराः तं तिस्कारम् अकुर्वन्। तदा वानरयूथपतिः प्रोवाच — रे मूर्खाः, यूयं राजगृहस्य सुखस्य परिणामं न जानीथ। तदहं कुलक्षयं स्वयं नावलोकयिष्यामि। साम्प्रतं वनं यास्यामि।

Or / নাহিবা / অথবা

তথানুষ্ঠিতে ভূপতিনা সহ রত্নমালালোভেন সৰ্বৈ কলত্রভৃত্যাঃ প্রস্থিতাঃ। তত্র বানরোক্তবিধিনা রাজাঃ সৰ্বৈ জনাঃ জলে প্রবেশিতাঃ। সন্ধ্যা এব প্রবিষ্টাস্তে লোকাঃ সৰ্বৈ রত্নমালানুষ্ঠিতেন রাक्षসেন ভক্ষিতাঃ।

- (b) किन्तु धारानगरवासी राजा भोजः रोगपीडितो नितराम् अस्वस्थो वर्तते। तस्य रोगः केनापि वैद्येन न निवारितः। तदनेन भोजराजेन भिषग्वरा अपि स्वदेशान्निष्कासिताः। वैद्यशास्त्रमपि अनृतमिति निरस्तम् इति।

Or / নাহিবা / অথবা

परं तस्मिन्नेव क्षणे कार्यवशात् बहिर्निगतः बुद्धिसागरः तौ दृष्ट्वा तयोः वार्तां श्रुत्वा तौ राज्ञः समीपं नीतवान्। राजा तौ अवलोक्य मुखश्रियाऽमानुषादिति युद्ध्वा तौ बहु मानितवान्।

- (c) शैशवे एव तस्य माता-पितरौ दिवं गतौ। तयोर्मरणात् परं शंकरदेवस्य वृद्धमाता खेरसूती तं पालितवती। तदनन्तरं महेन्द्रकन्दली महोदयस्य विद्यालये शिक्षाग्रहनाय खेरसूती शंकरदेवस्य नामभर्तिकरणं कारितवती।

Or / নাহিবা / অথবা

धर्मगुरुः शंकरदेवः धर्मप्रचारार्थं कीर्तनामकं ग्रन्थं विरचितवान्। भागवतपुराणमपि अनूदितवान्। भागवतस्य आख्यानानि आश्रित्य अनेकग्रन्थान् च विरचितवान्। तेषु 'हरिश्चन्द्र-उपाख्यानम्', 'अजामिल-उपाख्यानम्', 'बलिछलनम्' — इत्यादयः ग्रन्थाः उल्लेखनीयाः।

- (d) अस्य महाकवेः विकासकालम् अधिकृत्यापि विदुषां वैमत्यं दृश्यते। तथापि एतत् निश्चितं यत् कालिदासः चन्द्रगुप्तस्य विक्रमादित्यस्य भूपतेः राजसभायां नवरत्नेषु अन्यतम आसीत्। साम्प्रतिकैरनेकैः कविभिः ईशवीय-पञ्चमशताब्दीतः सप्तमशताब्दीपर्यन्तं कालिदासस्य समयः निश्चीयते।

Or / नाइवा / अथवा

अभिज्ञानशकुन्तलनाटकं न केवलं कालिदासीयसाहित्ये, अपि तु विश्वनाट्यसाहित्येऽपि श्रेष्ठं स्थानम् अधिकरोति। उक्तं च — 'काव्येषु नाटकं रम्यं तत्र रम्या शकुन्तला' इति। सप्ताङ्कविशिष्टे नाटकेऽस्मिन् दुष्यन्तशकुन्तलयोः गान्धर्वविवाहमधिकृत्य सर्वा कथा उपनिबद्धा सन्ति।

2. Explain the following verses with reference to the context : 5×2=10

प्रसन्न-सद्गति देखुवाइ तनव झोककेईटाव ब्याथा कवी :

सुप्रसन्न निचेर झोककुलोअर ब्याथा करी :

- (a) तयोर्नित्यं प्रियं कुर्यादाचार्यस्य च सर्वदा।
तेष्वेव त्रिषु मुष्टेषु तपः सर्वं समाप्यते ॥

Or / नाइवा / अथवा

वयसः कर्मणोऽर्घस्य श्रुतस्याभिजनस्य च।
वैशवायुद्विसारुष्यमाचरन् विचरेदिह ॥

- (b) प्रकृतेः क्रियमाणानि गुणैः कर्माणि सर्व्वशः।
अहंकारविमूढात्मा कर्त्ताहमिति मन्यते ॥

Or / नाइवा / अथवा

ज्ञानविज्ञानतृप्तात्मा कूटस्थो विजितेन्द्रियः।
युक्त इत्युच्यते योगी संपलोऽष्टाश्रमकाञ्चनः ॥

BELLAL HOSSAIN MONDAL

3. Elucidate the idea of the following :

4×2=8

ভগত দিগ্ভাবোবন ভাব বহুআই মিখী :

নিম্ননিখিডঙলোঅ ভাব বিভার করী :

- (a) याचते कार्यकाले यः स किंभूत्यः स किमुहत्।

Or / नाइवा / अथवा

खामिनं सर्वभावेन परलोकममायया ॥

- (b) सुतरुरिव कामप्रदायिनी।

Or / नाइवा / अथवा

परम-भूतचरितचारिणी

4. Answer the following questions :

4×3=12.

তলৰ প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা :

নিচের প্রশ্নগুলোর উত্তর লেখো :

(a) "गो मित्र, यत्समुचितं भवति तत् कर्तव्यमिति"

Who said this? To whom was it said? What was the reason of saying so?

এই কথাষাৰ কোনে কৈছিল? এনেদৰে কাক কোৱা হৈছিল? তেনেদৰে কোৱাৰ কাৰণটো কি আছিল?

এই কথাটি কে বুলিছিল? এভাবে কাকে বলা হয়েছিল? সেভাবে বলার কারণ কী ছিল?

(b) From which drama the lesson 'भ्रातृस्नेहस्तु दुर्लभः' is adopted? Give an introduction of the dramatist.

'ভ্ৰাতৃস্নেহস্তু দুৰ্লভঃ' নামৰ পাঠটি কোনখন নাটকৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হৈছে? নাট্যকাৰজনৰ এটি পৰিচয় দিয়া।

'ভ্ৰাতৃস্নেহস্তু দুৰ্লভঃ' নামক পাঠটি কোন নাটক থেকে সংগৃহীত? নাট্যকারের একটি পরিচয় দাও।

(c) Answer the following questions in Sanskrit :

তলৰ প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ সংস্কৃতত লিখা :

নিচের প্রশ্নগুলোর উত্তর সংস্কৃততে লেখো :

(क) कुमारसम्भवम् महाकाव्ये कस्य कथा उपलभ्यते?

(ख) कुमारसम्भवम् महाकाव्ये कति सर्गाः सन्ति?

(ग) मेघदूतकाव्ये कः मेघं दूतरूपेण प्रेषयामास?

(घ) विक्रमोर्वशीयम् नाटके कस्य कथा उपलभ्यते?

5. (a) Answer the following questions :

তলৰ প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা :

নিচের প্রশ্নগুলোর উত্তর দাও :

(i) Fill in the blanks :

খালী ঠাই পূৰণ কৰা :

শূন্যস্থান পূৰ্ণ কৰো :

_____ न्यसेत्पादं. _____ जलं पिबेत्।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

(ii) 'मम देवसमागमसमयः समागतः' —

Who is the speaker of this line? Whom did the speaker say this? 2

এই কথাবারিব বক্তা কোন? বক্তাই কাক এই কথা কৈছিল?

এই কথাটির বক্তা কে? বক্তা কাকে এই কথাটি বলেছিলেন?

(iii) Give Sanskrit equivalents of the following: (any two) 2

তলব যিকোনো দুটির সংস্কৃত প্রতিশব্দ লিখো :

নিচের যে কোনো দুটির সংস্কৃত প্রতিশব্দ লেখো :

মিত্রম্; भार्या; क्रोधः; भूमिः।

(iv) Write the names of any two famous writers mentioned in the lesson 'प्रसरतु सुरभारती'। 2

'प्रसरतु सुरभारती' নামক পাঠটিতে উল্লেখ থকা যিকোনো দুজন বিখ্যাত লিখকের নাম উল্লেখ করো।

'प्रसरतु सुरभारती' নামক পাঠে উল্লেখিত যে কোনো দুজন বিখ্যাত লেখকের নাম উল্লেখ করো।

(v) Write the names of two "अङ्गीया-नाटक"s written by Srimanta Sankaradeva. 2

শ্রীমন্ত শংকরদেবে বচনা করা দুখন 'अङ्गीया नाटक'-এর নাম লিখো।

श्रीमन्त शंकरदेवेर रचित दुटि 'अङ्गीया नाटक'-एर नाम लेखो।

(b) (i) "The मनुसंहिता is also called मानवधर्मशास्त्र". 1

Write "Yes" or "No"

"हय" ने "नहय" लिखो।

"हय" अथवा "ना" लेखो।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

(ii) To which section of the 'हितोपदेश' does the lesson "गर्दभकुवकुर कथा" belong? 1

"गर्दभकुवकुर कथा" নামক পাঠটি 'हितোপদেশ'-এ কোনটো খণ্ডে আছে?

"गर्दभकुवकुर कथा" নামক পাঠটি 'हितোपदेश'-এর কোন খণ্ডে আছে?

(iii) How many chapters are there in the "गीता"?

1

"गीता"ত কেইটা অধ্যায় আছে?

"गीता"র ক'টি অধ্যায় আছে?

(iv) With whom 'भरत' went to forest in search of राम?

1

'भरत' কার সৈতে বামক বিচাৰি বনলৈ গৈছিল?

'भरत' কার সঙ্গে রামের অনুসন্ধানে বনে গিয়েছিলেন?

(v) "आतृमनोरथं पूष" — who is referred to as 'आतृ' here?

1

ইয়াত 'आतृ' বুলি কাক বুজোৱা হৈছে?

এখানে 'आतृ' বলে কাকে বোঝানো হয়েছে?

(vi) "The lesson 'यक्षयुधितिर-संवाद' is taken from the 'वनपर्व' of महाभारत."

1

Say 'Yes' or 'No'.

'हय' ने 'नहय' कोबा।

'ह्या' अथवा 'ना' बलो।

(vii) What is superior to wealth?

1

ধনতকৈ উত্তম কি?

সম্পদ থেকে শ্রেষ্ঠ কী?

(viii) Who is the friend in abroad?

1

বিদেশত মিত্র কোন?

বিদেশে বন্ধু কে?

(ix) Who is the author of the lesson "महापुरुषः श्रीमन्तशंकरदेवः"?

1

"महापुरुषः श्रीमन्तशंकरदेवः" নামৰ পাঠটিৰ লেখক কোন?

"महापुरुषः श्रीमन्तशंकरदेवः" নামক পাঠের লেখক কে?

BELLAL HOSSAIN MONDAL

6. (a) Account for the case-ending in **any two** of the following :

2×2=4

তলৰ যি কোনো দুটাৰ কাৰক-বিভক্তি নিৰ্ণয় কৰা :

নিচের যে কোনো দুটির কারক-বিভক্তি নিৰ্ণয় কৰো :

भूपतिना in Q. No. 1 (a) or

[1 নং (a) অথবা প্রশ্নত]

[1 নং (a) অথবা প্রশ্নে]

वैद्येन in Q. No. 1 (b)

[1 নং (b) প্রশ্নত]

[1 নং (b) প্রশ্নে]

नवरत्नेषु in Q. No. 1

[1 নং (d) প্রশ্নত]

[1 নং (d) প্রশ্নে]

तस्य in Q. No. 1 (c)

[1 নং (c) প্রশ্নত]

[1 নং (c) প্রশ্নে]

BELLAL HOSSAIN MONDAL

(b) Derive **any two** of the following :

2×2=4

তলৰ যি কোনো দুটাৰ ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰা :

নিচের যে কোনো দুটির ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰো :

ग्रावाच in Q. No. 1 (a)

[1 নং (a) প্রশ্নত]

[1 নং (a) প্রশ্নে]

अग्नित्वा in Q. No. 1 (c) or

[1 নং (c) অথবা প্রশ্নত]

[1 নং (c) অথবা প্রশ্নে]

কুৰ্য়্যাত্ in Q. No. 2 (a)

[2 নং (a) প্ৰশ্নত]

[2 নং (a) প্ৰশ্নে]

মন্যতে in Q. No. 2 (b)

[2 নং (b) প্ৰশ্নত]

[2 নং (b) প্ৰশ্নে]

7. (a) Decline *any two* of the following :

1½×2=3

তনব যি কোনো দুটাৰ শব্দৰূপ লিখা :

নিচের যে কোনো দুটির শব্দরূপ লেখো :

নং in প্ৰাৰ্থী plural

(যষ্ঠীৰ বহুবচনত)

(যষ্ঠীৰ বহুবচনে)

নদী in দ্বিতীয়া Dual

(দ্বিতীয়াৰ দ্বিবচনত)

(দ্বিতীয়াৰ দ্বিবচনে)

সাধু in সপ্তমী singular

(সপ্তমীৰ একবচনত)

(সপ্তমীৰ একবচনে)

রাজন্ in চতুৰ্থী Dual

(চতুৰ্থীৰ দ্বিবচনত)

(চতুৰ্থীৰ দ্বিবচনে)

(b) Conjugate **any two** of the following :

তলন যি কোনো দুটাৰ ধাতুৰূপ লিখা :

নিচের যে কোনো দুটিৰ ধাতুৰূপ লেখো :

√অদ্ in লদ্ মি

(নোট বিভক্তির মি)

(নোট বিভক্তির মি)

√বিদ্ in লোদ্ হি

(নোট বিভক্তির হি)

(নোট বিভক্তির হি)

√কৃ (প.) in লঙ্ ম

(নঙ বিভক্তির ম)

(নঙ বিভক্তির ম)

√দৃ in বিধিলিঙ্ যাস্

(বিধিলিঙ্ বিভক্তির যাস্)

(বিধিলিঙ্ বিভক্তির যাস্)

BELLAL HOSSAIN MONDAL

(c) Name and expound **any two** of the following :

2×2=4

তলন যি কোনো দুটাৰ ব্যানবাক্য লিখি সমাসৰ নাম লিখা :

নিচের যে কোনো দুটিৰ ব্যানবাক্য লিখে সমাসের নাম লেখো :

দুৰ্গিৰ্ণম্ ; মহাবীৰ ; ত্ৰিলাংকী ; যীতাম্ভৰ :।

(d) Change the voice in **any one** of the following :

2

তলন যি কোনো এটাৰ বাচ্য পৰিবৰ্তন কৰা :

নিচের যে কোনো একটিৰ বাচ্য পরিবর্তন কৰো :

(i) বালিকা আদনং পচতি।

(ii) কুম্ভকাবেণ ঘট ক্ৰিয়তে।

(iii) অহং গৃহং গচ্ছামি।

(e) Define and illustrate 'अपादान कारक'.

2+1=3

'अपादान कारक'ब संज्ञा आरु उदाहरण दिर्या।

'अपादान कारक'-एर संज्ञा एवर उदाहरण दाओ।

Or / नहिवा / अथवा

Give examples in suitable sentences of *any two* of the following :

1½×2=3

उपयुक्त बाक्यत उल्लेख यिकोनो दूटाब उदाहरण दिर्या :

उपयुक्त बाक्य निछेर ये कोनो दूटिर उदाहरण दाओ :

(i) भावे सप्तमी।

(ii) येनाङ्गविकारः।

(iii) तुमथच्चि भाववचनात्।

(iv) पन्ती चानादरे।

(f) Give the resultant forms of *any two* of the following :

1×2=2

उल्लेख यिकोनो दूटाब निष्पन्न रूप निर्या :

निछेर ये कोनो दूटिर निष्पन्न रूप लेखो :

(i) √ज्ञा + णिच् + लट् ति।

(ii) √स्था + णिच् + लट् ति।

(iii) √कृ + सन् + लट् ति।

(iv) √गम् + सन् + लट् ति।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

8. Translate into Sanskrit *any four* of the following sentences :

2½×4=10

उल्लेख यिकोनो छविटा बाक्य संस्कृतले अनुवाद कर्या :

निछेर ये कोनो छरिटा बाक्य संस्कृते अनुवाद करो :

(a) Character is the greatest wealth of a man.

छरित्रइ मानुहर आटाईतकै श्रेष्ठ सम्पद।

छरित्र मानुषेर सर्वश्रेष्ठ सम्पद।

(b) Idleness is a great enemy of man.

এলাহেই মানুহৰ প্ৰধান শত্ৰু।

আলস্য মানুহৰ প্ৰধান শত্ৰু।

(c) There is no wealth like learning.

বিদ্যাৰ সমান ধন নাই।

বিদ্যাৰ সমান সম্পদ নাই।

(d) Flowers are blooming in the garden.

বাগিছাত ফুলবোৰ ফুলি আছে।

উদ্যানে ফুলগুলো ফুটে আছে।

(e) What is your name? What class do you read in?

তোমাৰ নাম কি? তুমি কোন শ্ৰেণীত পঢ়া?

তোমাৰ নাম কী? তুমি কোন শ্ৰেণীতে অধ্যয়ন কৰো?

(f) We should not cut down trees.

আমি গছ কটা উচিত নহয়।

আমাদেৰ গাছ কাটা উচিত নয়।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

— x —